

כו:

עין משפט
גרי מוצה

צח א ב מ"י פיה מל'
מגלה הללו ו:
צב ג מ"י טס וימי מל'
שנים ל' א חנה עין
טס טעם חית ימי קנה
סוף ל':
ק ד מ"י ט"ז מלכות
שמעון ל' ה סנה ללון
קס:
קא ה מ"י טס ה' כ:

רבינו גרשום

מצר שהחזיקו בו רבים
אסור לקלקלו. ואבותי
ואבות אבותי החזיקו בו
במטה נשים: לבתר נשים
רב פלא אמר רב הונא אמאי
לא אמרי ליה ט"ז אמר
שם עשרה. סמוך למצר
אם נטע ורועאן שרישין
תחתיו ונכסין לשרה חזרו
קצין וירד ונא חזר לט"ז
במטה שהחזיקו כדון ויבד
נכסין שרישין תחת לשרה
חזרו אמר רב ירמיה:

אסור לקלקלו:
סיפא הבאין בשל הקדש
בשרה הקדש לא נהנין מהן
כמה שנים: לבתר נשים
אבל חזרו מהן כדון הקדש
היינו דלא מועלין בהתי
אילו אולי דשל הדינא
הוא משה' מה שקבעין
מן השרשים יתן לבעל
הקדש: ויבד הקדש אילו
אולי שרישין. ואמאי אילו
מחזירי כסיפא פסוק דאיתן
תורשינו על הקדש שבאין
בשרה הדינא בגוילין של
הקדש הבאין לשרה הדינא
לאחר שהקדש שפיקין
וישנה און מועלין דכתיב
דאמר אבותי הקדש קדוה
ואנו נחיר נמויות: ורבנא
אמר. לעולם בתי אילו
אולינן משה' לא מועלין
ורקא קשיא לך כסיפא
אמאי לא אולינן בתי
אילו ומעלין הא לא
קשיא דרישא משום דתי
און מועלין דעבדו און
בפחות טעו אה סמוך
לפירוש אה אהא לומר
דינא הוא משל הקדש
לא מועלין דרשין עיקרו
בתי אילו אבל קשיא
דקשיא אילו על הקדש לא
מועלין משום דחזון מטי'
מטעם הוא שחא דליכא
לומר דסיפא הקדש הן
והוא כן. ורשא חזון כל
כך כי שוקצין אותן שרישין
שון לפון ט"ז אמר און
מחזירי כסיפא אילו מועלין
און מועלין. ומתני דקמי
הנשים של מי אם בתוך
ט"ז אמר חזון קובצין הן
של בעל האילן ואם חזון
לט"ז אמר חזון קובצין
הן של בעל הדיקרון:
אמר עולא אילו הסמוך
לבעל של שדה חזרו
בתוך לט"ז אמר. שרישין
יוקין משה חזרו ואין
מביא ספורותי בינוני
ראין יסול לקרות את
ראשית פרי הארמה אשר
נתתה לפי שיותה משה
אחרים: מנא ליה לטעמא
הא. דאילו יוקין סליב צדדי
עד שש שדה אמר אהא אמאי
מועלין כפי' שביעית עשר

עוד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה מיצר שהחזיקו בו. תימה מאי
מיימי מרב יהודה דרביש שאני דאי לאו הכי קשיא ממתי דקמי
קולן וירד ופירש ר"ח ורביש דרביש החזיקו במצריה דרב הונא
וברשותו דאי לאו הכי אין חזוקמו מעולה כדמשמע בהנמיח (ב"ק
דף כח. ושם) ואלא רב הונא וקא חפר
נרשות הרביש וקלן שרישין דרב פפא
ומשום הכי פריך מדרב יהודה דכיון
שהחזיקו בו רבים אינו ראשי לחפור
והא דקאמר אמאי לא אמרי ליה
לכן נמוך שש שמנוט ט"ז אמר
ה"פ כלומר כי קאמר רב יהודה מלך
שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ה"מ
חזון ט"ז אמר אכל חזון לט"ז אמר
מומר לקלקלו כיון שמנוט ט"ז אמר
כדון רשות הרביש ובסוף חזוקת
הנשים (לקמן דף ט:). ולכך רבי יוחנן
לאדם שכנס חזון שלו החזיר כמלטי
הקדש אמר ר"ג דליכא רווחא כדמשמע
התם חלינא דר"ל הכא איכא רווחא
רווחא דקאמר התם (ו) שאינו קומט
ט"ז אמר אכל אז איכא רווחא ט"ז
אמר מודה רבי יוחנן דמומר לקלקלו
ומחזיר כמלטי למקומן כדאמר הכא
ומיכו קשה מאי קאמר רב פפא
אמרי ליה מכלולא מאי כוליה ומפרש
ה"ר מנחם דמכלולא דרב הונא היה
דמתני' אס האילן קדש לא יקון ספק
כי ולא יכלי ליה שיהיה דומה אומו
דמייירי צולין ענמנו אכל השרשים
דקין ור"מ מפרש דרב הונא היה קולן
ולוקח השרשים לענמו וא"ל רב
פפא מאי האי כלומר למה אמה
יוקח השרשים לענמך א"ל דמתן קולן
יוקח וכוון שצדין אני קולן כמו כן
יהו העצים שלי ואמרי ליה מכלולא
היינו הנהו דמיימי הכא וההיא דמיימי
לקמן שרשי אילן הדינא הבאים כי דמינה מוכח לקמן דהעצים
דקמינן במתני' היינו של בעל האילן ולא יכלי ליה שדמה לו כדדחי
ליה קולן עד דל"ל מרב יהודה כי דמינה מועלין חזוקתי חזוקת
רבים לענין שלא תהא ראשי לקולא לענין זה מיהא מועיל שיהו
העצים שלי ומסיק אמאי לא אמרי ליה חזון לשש עשרה יש להיות
העצים שלי כדאמר רבינא לקמן כאן חזון שש עשרה כי:
אלא הבא גידולין רבינא אהר שבאן. ויש פירוש דגרסי מדי
איריא הא בגידולין וכל זה מדברי המקשה כלומר על כרחך
לא תוכל לפשוט מכאן דגידולין הבאין לאחר מכאן איירי וחי כתר
אילן אולינן רישא אשמועינן דאין נהנין וסיפא אשמועינן דאין מועלין
ואי כתר קרקע אולינן רישא אשמועינן דאין מועלין וסיפא דאין נהנין
נגידולין וא"ת הריהו כבא דאשמועינן דאין מעילה נגידולין לשמענין
של הקדש הבאין בשל הקדש דהו רבותא טפי וי"ל דנקט הכי משום
איך כבא דאשמועינן דאין נהנין דהו רבותא טפי שאין הכל של הקדש ור"מ לא גריס אלא והמתירן הוא דקאמר הכי דמוקי סיפא דאין
מעילה נגידולין והא דלא נקט בשל הקדש בשל הקדש דמינקט דומיא דרישא דאין הכל דהקדש אלא חד דהקדש ומד דהדינא אכל
אי כתר קרקע אולינן רישא אשמועינן דאין מעילה נגידולין לימתי רישא של הקדש בשל הקדש דאין מיושב כל כך לומר מנא רישא אגב
סיפא כמו תנא סיפא אגב רישא: **רבינא** אמר א"א קשיא באן חזון ט"ז בו. רישא בחזון ט"ז אמר דכתר אילן אולינן וסיפא חזון לט"ז
אמר דכתר קרקע אולינן ואם תאמר ולימתי אירי ואירי חזון ט"ז ולימתי סיפא מועלין אז נמי אירי ואירי אחר ט"ז ולימתי ברישא מועלין וי"ל
דמתא הכי לאשמועינן דכתיב ויהוה י"ל חזון ט"ז אמר חזון לט"ז אמר לא נהנין ולא מועלין: **גולן** הוא ואין מביאין פסגו בבירום. פי'
ד' אמות ולעולא שש עשרה אמה וי"ל דעולא הו מוקי מתנינן צונמא כדמוקי לה בריש פירקין ולהכי לא בעי אלא ד' אמות ומיכו קשיא
לרבי יצחק דפריך לקמן לעולא מהקוה אילן וקרקע מביא וקורא מאי לאו כל שהוא ומאי קושיא שאני התם שקאנאו ולא היה גולן וגרלא כפי'
הקוטרם ד"ע"ג דמותר אילן מביאין לקמן דאמר אילן הסמוך מביא וקורא שעל מנת כן הנחיל וישוע את הארץ לא קאמר שעל מנת כן הנחיל שיהא מותר למשך
ויכול לומר (ס) אשר נתת לי: **עשר** נטיעות הבפוחות בו. כבוקה (דף נה.) אמר עשר נטיעות ועברה ויוסוף המים הלכה למשה מסיני
ודוקא עשר למזן בית סאה אכל פחות און זריכין מרישה כל כך וכן נמי אס היו כבית סאה יומר מעשר נטיעות און חורשין לפי שעומדין לעקר:
כמה

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

שהחזיקו בו רבים. לעשותו לכן דרך אסור לקלקלו אע"פ שהוא של
יחיד. ואנא נמי הא אחזיקי ליה: **לכפר** דנפק. רב פפא: **אמר**. רב הונא
אמאי לא אמרי ליה: **במזון** שש עשרה אמה. לאילן הויה חזוקה דאילן
אכל חזון לשש עשרה אמה און חזוקמו חזוקה שא"פ ששרשו מתפשטין
כ"ה אמה און יונקין אלא בחזון ט"ז

אמה סמוך לאילן וכדאמרינן לקמן
ואנא (ב) הוא חזון לט"ז אמר קיינא:
הדייבא. דמן הדייבא לא נהנין.
מדרכין: ולא מועלין. אס הנה
לא מעל אלמא לא קדשי: **מדי**
איריא. מסקנא דקושיא הוא. כלומר
מכלולא לא איריא היא לא למשמע
מינה כתר אילן ולא למשמע מינה
בזר קרקע דטעמא משום דהנין
שרשים גידולים הבאים לאחר שהוקדש
האילן הוא ואיכא למ"ד במ"ד מעילה (יג.)
אין מועלין בגידולין אפי' שרשי הקדש
צבדה הקדש: לא נהנין קאטרביא
ליה: **רבינא** אמר לך. רישא דקמינן
בזר אילן אולינן היינו בחזון ט"ז
אמר וסיפא דקמינן של הקדש באין
בחזון של דקדוה ט"ז אולינן היינו
חזון לט"ז: **גולן** הוא. שונק משדה
חזירי: ואין מביאין ממנו ככורים.
אין זריך להביא ממנו ככורים דנענין
אשר תביא מארץ (דברים כו): **עשר**
נטיעות מספורות כבית סאה. לארכו
ולרחבו כולן כשזה יונקות מכל בית
סאה וכולם זריך להם ומותר לחורשו
ערב שביעית עד דלא השנה הלאה
למשה מסני הוה. אמת סאה חמשים
אמה על חמשים אמה שחלר המשכן
קרוי בית סאתים והוא משה על
חמשים: כמה הוה לכו. בית סאה כי
עבדה (ו) לכו רעוסה של אמה רוחב:
פרי אלפים וחמש מאה גרמדי.
שהרי יש כאן י' רעוסות של חמשים

אמה ועולות אלפים וחמש
תמלא זריקו קרקע יניקה כל אילן ואילן בין הכל מאתן ומתשני אמה
אורך אמה רוחב: **הא** לא הוה כדעולא. דשעיר עולה נפיש
דאמר דאילן יונק שש עשרה (ו) לכל זר הרי ל"ב על ל"ב עשה מהן
רעוסה אחת של אמה רוחב כאשר עשית מביא סאה תמלאה של אלף
וכ"ד אמה שרשי יש כאן שלשים ושמיים רעוסות כל אחת ואחת ל"ב
אמה: **ולא** מועלין שלשה אילנות. גדולים אילנות יומר מן הנטיעות
ומפוזרין כבית סאה לארכו ולרחבו כשזה אע"פ (ה) שאינו של אדם אחד
אלא של שלשה בני אדם מנטרפין להיות שדה אילן ולחרשו כל בית
סאה כשצילן ערב שביעית עד עברת כדון שדה אילן ואם לאו אין
חורשין אלא כל אחד כדי לרכו דהיינו מחזירי ומוצה לו כמלא אורה
וסלו והשאר הוה שדה הלכן ואין חורשין אומו אלא עד הפסס:
בית

אמה ועולות אלפים וחמש
תמלא זריקו קרקע יניקה כל אילן ואילן בין הכל מאתן ומתשני אמה
אורך אמה רוחב: **הא** לא הוה כדעולא. דשעיר עולה נפיש
דאמר דאילן יונק שש עשרה (ו) לכל זר הרי ל"ב על ל"ב עשה מהן
רעוסה אחת של אמה רוחב כאשר עשית מביא סאה תמלאה של אלף
וכ"ד אמה שרשי יש כאן שלשים ושמיים רעוסות כל אחת ואחת ל"ב
אמה: **ולא** מועלין שלשה אילנות. גדולים אילנות יומר מן הנטיעות
ומפוזרין כבית סאה לארכו ולרחבו כשזה אע"פ (ה) שאינו של אדם אחד
אלא של שלשה בני אדם מנטרפין להיות שדה אילן ולחרשו כל בית
סאה כשצילן ערב שביעית עד עברת כדון שדה אילן ואם לאו אין
חורשין אלא כל אחד כדי לרכו דהיינו מחזירי ומוצה לו כמלא אורה
וסלו והשאר הוה שדה הלכן ואין חורשין אומו אלא עד הפסס:
בית

מסורת הש"ס

(א) ב"ק כח. לטול יג. ע"פ
לקמן ס: דף ק. (ב) כ"ז
אמא דהדייבא. (ג) מעילה יג.
(ד) כביעות מיה מיה. (ה) ג"ז
שם מיה. (ו) כפי' מירבא
(ז) ויטלי רש"ס. (ח) ל"ל
שאלין. (ט) ל"ל היסוד חסם.
רש"ס. (י) ל"ל היסוד חזון.
רש"ס.

גליון הש"ס

חזון ר"ה ט"ז בן ר' ואע"פ
דביתא לרש"ס. עין דברים
ר"ס מסורה:

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בתוך שני וכו'
ואנא חזון מ"ז וכן הוה
הבבליים וכו' וכו' וכו' וכו'
מחקר: (ב) ר"ה מה וכו' כי
עבדה ליה רעוסה אחת על
אמה: (ג) ר"ה לא לא כי
שש עשרה אמה לכל:
(ד) ר"ה ד"ה עד דלמתי ליה
הא דלמתי רב יהודה וכו'
דקאמר התם היינו שליט
סותם: (ה) ר"ה גולן וכו'
יסול למזן מן הארמה אשר
נתת לי:

מוסף רש"י

מוצר שהחזיקו בו רבים.
סמכויות ומקשיא אסור
והכבדים ידעו מקשיא. אסור
לקלקלו. דודאי לרבי חזון
והב"ח קמח. (א) רש"י
אילן של הדינא הבאין
בשל הקדש לא נהנין ולא
מועלין. דאילן כתר אילן
אילן ככל הקדש חזון ויש
ל"ל של הקדש הבאין
בשל הדינא לא נהנין.
אילן ויעקרו כל של הקדש
הוא.

רבינו גרשום

נטיעות הפוזרין בחזון בית
סאה לפי שהנטיעות הן
ששית הנכנסת לשביעית
לפי שלא יתקלקלו לפי
שאין חורשין כביעית הדינא
חורשין כל בית סאה (שמן
נטיעותיהן) כשביעית ל' יעד
קדש לראש השנה דהכי קרי'
ראש השנה דהכי קרי'
ערב שביעית דהיינו שנה
ששית הנכנסת לשביעית
לא חורשין כלל כי אם
שנה לבן עד הפסח ושה
אילן עד העצרת אבל שנה
נטיעות כבמחזות נהנין הוה
חורשין שלישים יום לפני
ראש השנה כדכתיב בחריש
ובקציר תשבות אם אינו
ענין לשביעית עמה שכבר
נאמר והשביעית הששית
ונתתה וכו' שוך לא
חזר וזכרון לא תחפור
תנו ענין לחריש ולקציר
של שנה ששית הנכנסת
לשביעית שאינו רשאי
לקצור ולחריש לצורך
שביעית ולא כביעית
לצורך שמינית אבל הוה
נטיעות כדי שלא יתקלקלו
היו חורשין עד ראש השנה
ששית שביעית: